

Gyógyszerészettörténeti közlemények

Gyógyszerész. 34. 141 – 142. 1990.

100 éve született Piatsek Gyula kaposvári gyógyszerész

MATOLCSY GUSZTÁV

A szerző Piatsek Gyula (1889–1953) kaposvári gyógyszerész a Gyógyszerész Egyesület Somogy vidéki kerület elnökének küzdelmes életútját mutatja be. A gyógyszerészi vonatkozások mellett adatokat közöl egy köztiszteletnek örvendett gyógyszerész életrajzán keresztül a korabeli magyarországi gyógyszerérteljesítők helyzetéről.

Herési és oláhsági Piatsek Gyula gyógyszerész 1889. január 22-én született a Zala vármegyei Vörcsökön.

Édesapja Piatsek Károly gazdaszít, édesanyja Udvardy Erzsébet. A „címeres nemes levelet” ősei Piatsek Miklós és György 1694. augusztus 20-án I. Lipót királytól kapták. Előnevük a Krassó vármegyei Herésről és Oláhságról származik, mely helységekre királyi adományt nyertek.

Középiskolai tanulmányait a nagykanizsai, majd a veszprémi piarista gimnáziumban végezte. Ezt követően a gyógyszerészi pályára lépett. Az oklevél elnyerése előtt gyakornoki idejét Nagyatádon a „Turul” gyógyszerertárban töltötte. 1910 szeptemberétől 1911 júniusáig egyetemi tanulmányokat folytatott, és 1911 júniusában gyógyszerészi oklevelet szerzett a Budapesti Tudományegyetemen. Az oklevél elnyerése után gyógyszerészségként Veszprémben az „Arany Oroszlán” gyógyszerertárban, majd 1912. január 1-től a komáromi „Szerecsen”, 1912. július 1-től a nagykárolyi „Szentháromság” gyógyszerertárban dolgozott. 1912 októberétől 1913 szeptember végéig katonai szolgálatra vonult be Komáromba. 1913. november 12-től folytatta gyógyszerészségdi működését a hajdúböszörményi „Magyar Korona” patikában. Ezután 1914. január 27-től gyógyszerészgondnok lett Baranyakomlón a „Segítő Mária” gyógyszerertárban. 1914. május 14-én visszakerült Zalába, hol a zalaegerszegi „Szentlélek” gyógyszerertárban dolgozott, mint gyógyszerészségéd. 1915. április 16-án katonai szolgálatra hívták be, és ettől a naptól kezdődött kaposvári élete, ugyanis a háború alatt mindvégig a kaposvári Császári és Királyi Barakórházban, mint katonagyógyszerész szolgált.

A nemzeti hadseregben szolgált akkor is, mikor jogosítványt nyert gyógyszerertár felállítására Kaposváron. A Magyar Belügyminisztérium 1918. november 4-én tartott közgyűlésén Kaposvár város területén az 5. önálló gyógyszerertár felállítását engedélyezte. „A gyógyszerertár felállításának jogát Piatsek Gyula okl. gyógyszerész mester kaposvári lakosnak (jelenleg katonai szolgálatban a barakórházban) adományozom. A gyógyszerertár felállításának helyéül a törvényhatósági bizottsági határozatnak megfelelőleg a Ferencz József utca 75. házzszámától keletre eső városrészt jejelem ki.” — írta a miniszter helyett Bosnyák s. k. államtitkár Budapesten 1919. január 4-én kelt levelében. Ekkor

nyitotta meg Piatsek Gyula „IGAZSÁG” gyógyszerertárát előbb Kaposvár Fő u. 77. szám, később végleges helyén, 1926. november 14-én, Kaposvár, Fő utca 46. szám alatt, hol mint gyógyszerertárlajdonos egészen gyógyszerertára államosításáig dolgozott. Itt jegyzem meg, hogy ekkor 1919-ben megnősült, és családot alapított Kaposváron. (ld. később).

Piatsek Gyula gyógyszerertári borítékjának fejléce arról tanuskodik, hogy gyógyszerertárában sokrétű magisztrális gyógyszerkészítés folyt, melyet többnyire ő maga végzett, valamint bő, változatos a készítmények köre, melyeket forgalmazott. Az általa készített „Heléna” készítmények a megyehatáron túl is népszerűek voltak, a szépülni vágyó hölgyeknek messze távolra is küldött belőlük postán.

A „PIABO” kozmetikai készítmények akkoriban ismertek voltak Kaposváron, melyek neve a Piatsek-Aczél-Bokor nevek kezdőbetűiből származott. *Aczél Dezső* a kaposvári „Hattyú” drogéria, *Bokor Ferenc* a kaposvár-donneri „Kígyó” patika tulajdonosai voltak.

Piatsek Gyula a gyógyszerészi közéletnek értékes és megbecsült tagja volt, akit érdemeiül megválasztottak a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület somogyvidéki kerületének elnökévé, mely tisztségét annak megszűnéseig mindvégig viselte. Ő indítványozta a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület könyvtárának megszervezését már az egyesület 1925. évi közgyűlésén. Később ezen indítványát azzal elevenítette fel, hogy az egyesület és gyógyszerész testület könyvtárát egyesíteni kellene, és legalább két nagy olvasószobával ellátott teremben kell elhelyezni. Az így rendezett s a modern tudományos munkákkal kiegészített könyvtárát Kazay-könyvtárnak nevezzék el. Piatsek szerint ezzel emelt volna a gyógyszerészi kar legméltóbb emléket *Kazay Endre* (1876–1923) emlékének.

Érdekes emlék Piatsek közéleti tevékenységével kapcsolatban, hogy 1939-ben értékes családi letétet adományozott Somogy vármegye levéltára számára. Piatsek Gyula hosszú ideig maga őrizte az örökségképpen reá szállott irattárat, amely a somogy-nagybajomi közbirtokosság hajdani ügyviteléről nem kevesebb, mint 210 darab iratot tartalmazott, és amely irattár részint anyai nagyatyjának *Udvardy Dávidnak*, részint pedig anyai dédnagyatyjának *Bezeredy Mihály* nagybajomi földbirtokosnak a hagyatékából került hozzá.

1919. március 1-én házasságot kötött *Szaplonczay Irénnel* (1896–1973), ki *dr. Szaplonczay Manó* (1856–1916) a Marcali Kórház első kórházigazgató főorvosa, később Somogy királyi vármegye tiszti főorvosa, a Balaton nagy rajongója, egyben Bálatelep megalapítója, leánya volt. Házasságukból három gyermekük született, Irén, Gyula és Mária.

A II. világháború kitörése után 1944. decemberében a kaposvári 533. számú Hadikórház gyógyszerészfőhadnagyaként a kórház kitelepítésekor családjával együtt Németországba került. A kórház a bajorországi Landshutban teljes egészében folytatta munkáját, s ő

volt ott is a hadikórház gyógyszerárának vezetője közel egy évig 1944. Karácsonyától 1945. novemberéig.

A háború befejeztével családjával együtt hazatért Kaposvárra, hol ismét folytatta „IGAZSÁG” gyógyszerárának vezetését. Gyógyszerárát 1950. július 28-án államosították. Őt ekkor áthelyezték a kaposvári volt „Megváltó” gyógyszerár vezetőjének. Mindvégig becsületesen, lelkiismeretesen dolgozott, mint gyógyszerártulajdonos, később, mint gyógyszerárvezető.

1952. tavaszán megbetegedett, majd a budapesti *Rusnyák* klinikán feküdt, miközben 1952. június 24-én családjával együtt kitelepítették Kaposvárról Kaposfőre.

1952. nyarán nehéz családi és anyagi körülmények között már igen rossz egészségi állapotban még hazautazott családjához Kaposfőre, de már, mint gyógyszerész soha többet nem tudott dolgozni.

Betegsége rosszabbra fordult, és két héttel 64. születésnapja előtt, 1953. január 8-án meghalt a kaposvári kórházban, és a kaposvári Keleti Temetőben helyezték családi sírboltban örök nyugalomra.

Az eredeti „IGAZSÁG” gyógyszerár az államosítás után *dr. Gáts Attiláné sz. Wágner Erzsébet* gyógy-

szerész vezetésével 1952-ig még, mint gyógyszerár működött. A gyógyszerár megszüntetésével Piatsek „IGAZSÁG” gyógyszerára berendezését a Somogy Megyei Tanács Gyógyszerári Központja a megye különböző gyógyszeráraiban helyezte el, így már csak emléke sincs volt helyén az egykori patinás „Igazság” gyógyszerárnak.

Legfiatalabb gyermeke *Mária* követve apja példáját a gyógyszerési pályára lépett, sőt az ő fia. *Piatsek* egyetlen fiú unokája szintén ezt a hivatást választotta. Mindez példa lehet a szakmáját szerető emberre, ki hányatott élete ellenére is hivatástudatot mutatott utódai számára, és a gyógyszerési pálya iránti végtelen elkötelezettségére.

G. Matolcsy: *Gyula Piatsek, pharmacist at Kaposvár was born hundred years ago.*

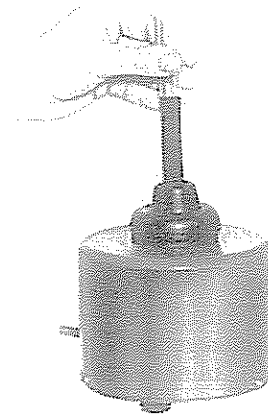
A presentation is given on the hard course of life of pharmacist Gyula Piatsek (1889—1953) at Kaposvár. Beyond the pharmaceutical relations data are given on the situation of contemporary Hungarian proprietors of pharmacies by the curriculum of a highly respected pharmacist.

Author calls the attention of the posterity to a belated but inevitable appreciation towards Gyula Piatsek and similar almost forgotten contemporary pharmacists tossed about a good deal.

(*Marcali városi Tanács Kórház-Rendelőintézete, Marcali, Széchenyi u. 17. Pf. 27. — 8701*)
Érkezett: 1989. IV.13.

KÉMCSŐKEVERŐ

Olyan laboratóriumi eszköz, amely kémcsövekben, centrifugacsövekben vagy más kisméretű edényekben lévő folyadék keverésére alkalmas. A gumiharangra helyezett kécső lenyomásakor a beépített mikrokapcsoló bekapcsol, és a kis amplitúdójú gyors forgómozgás keveri a kémcsőben lévő folyadékot. A keverőfej és a kémcső egymáshoz viszonyított szögének változtatása más-más jellegű és intenzitású keverési eredményez. Ha a kémcső gumiharangra történő nyomása megszűnik, a készülék kikapcsol.

Műszaki adatok:

Hálózati feszültség	220 V, 50 Hz
Teljesítményfelvétel	43 W
Keverési frekvencia	40 min ⁻¹
Tömeg	2 kg

Gyártja, értékesíti:

Magyar Tudományos Akadémia
Kutatási Eszközök Kivitelező Vállalata
1141 Budapest, Komócsy u. 29-31
Tel.: 163-2450 Telex: 22-6700

